

CONTRIBUȚIE LA CUNOAȘTEREA RELAȚIILOR ROMÎNO-IUGOSLAVE (Acte emise de Petar Petrović-Njegoš)

S. IANCOVICI

Printre achizițiile Bibliotecii Academiei R.P.R. în anul 1961 se găsesc două certificate emise și semnate de Petar Petrović-Njegoš, cirmuitorul statului munteenegrean în anii 1830—1851. Se știe că Njegoš s-a ocupat totodată de literatură și este socotit unul dintre cei mai de seamă poeți iugoslavi¹.

Însuși faptul că aceste acte sînt originale emise la începutul domniei lui Njegoš, este de natură să atragă atenția cercetătorului. Ele conțin unele amănunte necunoscute pînă acum în biografia atît de cercetată a cirmuitorului și poetului munteenegrean². În Muntenegru s-a depus și se depune multă străduință pentru stringerea corespondenței lui Njegoš, aflată mai puțin la Cetinje, unde el își avea reședința, și mai mult în alte orașe (Zara, Belgrad ș.a.) unde se aflau adresanții. Se duce o acțiune intensă pentru culegerea și copierea acestor materiale³.

¹ Este foarte cunoscută opera lui poetico-filosofică « Coroana Munților ».

² Menționăm doar unele din materialele despre Njegoš, apărute de la sfîrșitul secolului trecut pînă în anii din urmă: ROVINSKIĖ PAVEL A, *Vladika petar Petrović-Njegoš i J. Gagić, ruski konsul u Dubrovniku*, « Javor », XIII, Novi Sad, 1886; *Dva neštampana pisma P. P. Njegosa*, « Коло » II, 1901, p. 439—440; VLAČIĆ LJUBO, *Petar II Petrović-Njegosa, (Po nezabeleženim tajnim aktima arhive dalmatinskog namesništva, Богословье*, XI, 1936, p. 173—188, 287—293, 391—405; XII, 1937, p. 160—174; Idem *Vladika Rade po pismima tajne arhive namesništva dalmatinskog*, « Прилози за књижевност, историју и фолклор » VII, 1927, p. 73—88; *Jedno pismo Vladike Rada. Prilog njegovoj biografiji (1838)* « Глас Црноорца », XLII, 1914, 2, p. 1; POPOVIĆ PAVLE, *Rukopisima Njegosevim*, « Летопис Матице Српске », Књ. 306. 1925, p. 45—56; *Spomenica Petra II Petrovica-Njegoša — Vladike Rada 1813—1851 — 1925*. Cetinje, 1926; VUKSAN DUŠAN, *Jedan austriski iveštaj o bolesti Vladike Rada 16/19 okt. 1851*, *Zanucu*, 1929, p. 301—305; Idem, *Jedan izveštaj Vladike Rada o stanju u zemlji 1841*, *Zemski Glasnik*, XII, 1940, p. 2; Idem, *Poslanica Vladike Rada, Zanucu XVIII*, 1937, p. 295—303, 359—367; P. POPOVIĆ, *Mladi Njegoš, Pisanje u članju*, 1939, 261 p.; R. DRAGIĆEVIĆ, *Njegosevo školovanje, Ismopucku Zanucu*, II, 1948; Idem, *Clanci o Njegosevo* Cetinje, 1949, 223 p.; VUK VRČEVIĆ, *Ogranci za istoriju Crne Gore*. Za štampu spremio dr. Ljubomir Đurković — *Iakšić*, Cetinje, 1950, 68 p. După cum se vede, orice act legat de viața lui Njegoš este socotit binevenit pentru cunoașterea vieții și activității lui.

³ În arhiva de la Cetinje există acte abia din anul 1856. Scrisori de ale lui Njegoš se găsesc la Belgrad. În 1948—1950 o echipă specială a copiat acte despre Njegoš din arhivele orașului Zara. (*Arhivist*, 1954, 1957).

Deci, actele care se găsesc în București și pe care le publicăm mai jos prezintă interes pentru istoricii muntenegreni, îndeosebi pentru cercetătorii vieții și operii lui Njegoș. Ele interesează și pe cei care ar studia relațiile romino-muntenegrene, în general necercetate și necunoscute, cu excepția persoanei și activității tipografului Macarie de la Cetinje¹. Pentru acest motiv, adăugăm aici și alte două acte care nu sînt emise de Njegoș, dar aduc lămuriri în plus asupra lui Nicola Ivanović pentru care Njegoș a dat cele două certificate și care a venit cu ele din Muntenegru în București.

Petar Petrović-Njegoș, născut în anul 1812, devine cirmuitor al Muntenegrului în octombrie 1830. Cum forma de guvernare în această țară era atunci monarhia de tip teocratic, adică suveranul era totodată și șef religios — mitropolit, tinărul Tade Tomov, cum se numea Njegoș în mirenje, a trebuit imediat să se călugărească, luînd numele Petar și cinul de arhimandrit². Așa se face că cele două certificate emise unul la 7 iunie și altul la 27 decembrie 1832 (anexele I și II), pe numele lui Nicola, fiul lui Antonie Ivanović, sînt semnate autograf de « arhimandritul Muntenegrului » Petar Petrović-Njegoș, « în reședința mitropolitului la Cetinje »³. În urma acestor lămuriri, credem că nu mai rămîne nimic neclar pentru cititorul român în titulatura « Noi, Petar Petrović, arhimandrit și cirmuitor al Muntenegrului » de la actul din anexa II.

Cele două certificate semnate de Njegoș, unul laconic și celălalt mai dezvoltat, sînt date pentru Nicola, fiul lui Antonie Ivanović din Dobrota⁴, drept dovezi ale nobleței sale. Pentru a se dovedi acest lucru, în act se face o interesantă incursiune în trecut, arătîndu-se că familia Ivanović, originară din Bosnia, a fost innobilată în 1446 de regele Ștefan Tamaš al Bosniei. Acesta ar fi dăruit familiei Ivanović feude în Bosnia și Hertegovina, iar regele Matei Corvin al Ungariei i-ar fi dat ca feudă orașul Niș cu împrejurimile. În urma căderii Bosniei sub turci, în 1463, această familie s-a refugiat la Cetinje, iar în 1515 ea s-a stabilit la Dobrota, unde a rămas tot timpul. Se subliniază faptul că în toate timpurile familia Ivanović, inclusiv Nicolae, purtător al atestatului, a fost devotată Rusiei⁵.

Cine este Nicola Ivanović care se bucură de atîta atenție din partea lui Njegoș și vine în București?

¹ Ultimul studiu asupra lui Macarie a dat P. P. PANAITESCU în introducerea la *Liturghierul lui Macarie*, București, 1961.

² La 31 ianuarie 1831.

³ La cinul episcopal, Rade, devenit Petar, a fost ridicat în august 1833 la Petrograd, iar în septembrie același an a fost făcut mitropolit. El însă va deveni popular sub numele de Vladika Rade.

⁴ Localitate lângă Cattaro.

⁵ Firește că nu se poate pune temei pe toate afirmațiile din acest act privitoare la trecutul îndepărtat al familiei Ivanović. Se poate constata că adunarea nobilimii din Bosnia într-adevăr a avut loc în mai 1446 (Vezi M. J. DINIĆ, *Draoni Sabor srednjevekovne Bosne*, p. 35). În schimb afirmația privind donarea Nișului de către Matei Corvin pare a fi o eroare, întrucît nu acesta ci Iancu de Hunedoara a stăpînit orașul Niș la 1454 (K. JIREČEK, *Istorija Srba*, II, p. 162). Singura diplomă, după cite se știe, dată cuiva de Matei Corvin, este din 1486 și a fost emisă despotului Gheorghe și fratelui său Ivan. (Сербский Летопись, 1844, p. 114—117). Datele acestea nesigure au putut fi luate după documente îndoelnice existente în număr mare în secolele XVII și XVIII în Balcani. Cu cită ușurință se putea obține uneori titlul de noblețe în Muntenegru, se poate vedea din cazul lui Leonte Radu, care a trăit în Moldova dar totuși a pus mina pe un act de noblețe muntenegreană (Vezi « Romanoslavica », V, p., 239).

Constatăm în primul rînd că acesta era un om foarte instruit. Într-un atestat din 1835¹ se arată că el cunoaște istorie, geografie, literatură italiană, filosofie, limbă franceză și că are bune maniere civice. A studiat la Institutul de Martiy din Veneția. Om cult și pedagog, Nicola Ivanović devine educator și profesor particular pe lângă diverse familii înstărite². La București va fi profesorul de casă al familiei Obrenović.

Desigur că Nicola făcea parte din neamul Ivanović din Dobrota, cunoscuți ca buni marinari³, unii purtînd titlul de conte⁴.

P. Petrović-Njegoș cunoștea bine această familie. În iunie 1833, cînd a plecat spre Rusia prin Cattaro, el a fost găzduit în casa contelui Iosif Ivanović⁵. După aceea, timp de mai mulți ani Njegoș a mers în fiecare vară la Dobrota și a vizitat casa lui Vuko Ivanović⁶. Este clar că Njegoș cunoștea bine neamul Ivanović și pe Nicola, după cum însuși mărturisește în unul din actele anexate aici, spunînd că Nicola, fiul lui Antonie «ne este bine cunoscut». Relațiile întreținute cu acest neam au constituit motivul ca Njegoș să recomande cu atîta căldură pe «nobilul» Nicola Ivanović. Acesta din urmă a avut nevoie de certificate — recomandări în vederea călătoriei, eventual și a stabilirii sale în Rusia, unde intenționa să obțină o slujbă. În acest scop, N. Ivanović aduna și alte recomandări. Una din ele îi este dată din partea lui Ivan Vukotić, în 1833 președinte al senatului muntenegrean și locțiitor al lui Njegoș, pe cînd acesta se găsea în Rusia. De aceea anexăm mai jos și recomandarea acestuia, necunoscută istoriografiei iugoslave⁷.

Toate aceste acte au ajuns în București cu posesorul lor, Nicola Ivanović. Asupra acestui fapt ne lămurim din atestatul eliberat lui Nicola din partea lui Miloș Obrenović, la 22 mai 1841, în București (anexa III)⁸. Acest act

¹ Acad. R.P.R., secția mss, doc. 5648/1960. Orig. italian.

² După cum se vede dintr-un act din 1824 (Acad. R.P.R., secția mss, doc. nr. 5647/1960. Orig. italian), N. Ivanović predă geometria și aritmetica unui anume Giuseppe din Veneția. Într-o recomandare din 1834 a lui Vincentio Micarellis către Iusuf pașa de Serez, Ivanović de asemeni este lăudat ca om cu bogate cunoștințe.

³ Frații Marco și Iosif Ivanović din Dobrota au nimicit în 1756 flota piratului turc Ibrahim (Историски Записи, XII, 1956, p. 311—313). Tatăl acestora, un marinăr viteaz, obținuse titlul de conte de la senatul Veneției. Se pare că chiar și tatăl lui Nicolae a fost ofițer de marină.

⁴ Vuko Ivanović avea acest titlu. În arhivele din Dobrota se păstrează și astăzi fondul contelui Djuro Ivanović, cuprinzînd acte din 1844—1845 (Arhivist, 1958, nr. 3—4, p. CCXXXVI).

⁵ Impresionat de buna primire ce i s-a făcut în această familie, Njegoș compune la Petersburg cunoscuta sa poezie «Sirbul mulțumește sirbilor pentru ospitalitate» (*Manje pjesme Vladike crnogorskoga Petra II-oga Petrovića-Njegoša*. Izdao Milan Rešetar. Srpska Književna Zadruga, Beograd, 1912, p. 38—40).

⁶ Lui Vuko Ivanović îi dedicase ediția din 1759 a operelor sale poetul Andrija Kačić — Miošić într-o altă poezie a sa, acest poet invocă trecutul familiei Ivanović descris în actul lui Njegoș din 27 decembrie 1832 (anexa II, mai jos). (Vezi și Историски Записи, II, 1948, p. 349).

⁷ Ivan Vukotić a trăit mulți ani în Rusia unde prin căsătorie a devenit stăpînul moșiei Parhomovka (Gubernia Slobodskoukrainska), după cum se vede și din scrisoarea lui de mai jos și s-a îmbogățit într-atîta că era în stare să finanțeze reorganizarea administrativă a Muntenegrului (Despre el vezi în Историски Записи, IV, 1951, p. 294—310; XI, 1955, p. 155—172).

⁸ Nadejda Romalo care posedă unele hîrtii rămase de la Nicola Ivanović lămurește că acesta a venit din Constantinopol în București și în loc să continue drumul spre Rusia, unde mergea, a rămas aici pentru totdeauna. De la el, nu se știe cum, au rămas unele hîrtii în familia Romalo.

întregeşte datele despre N. Ivanović arătate de Njegoš şi ni-l arată pe acelaş Ivanović în slujba lui Miloş Obrenović (aflat în refugiu la Bucureşti) între 20 iulie 1839 — 3 august 1841, întâi ca profesor al lui Mihail Obrenović care deveni îndată prinţ al Serbiei¹, apoi ca secretar şi translator al lui Miloş.

Acest din urmă fapt arată că N. Ivanović se afla de mai mult timp în ţara noastră şi învăţase deja limba românească.

Amănuntele cuprinse în actele noastre în legătură cu Mihail şi Miloş Obrenović la Bucureşti, nu sînt cunoscute istoriografiei sîrbe.

Pe unul din actele de mai jos, emise din cancelaria lui Njegoš, găsim certificarea semnăturii lui de către Jeremija Gagić, viceconsul al Rusiei la Raguza, prieten cu Njegoš² şi bun cunoscut al lui Ivan Vukotić³.

Acest Jeremija Gagić a avut şi el prilejul să viziteze Ţara Românească⁴. După 1815, ca viceconsul al Rusiei la Raguza, el a jucat un rol important în treburile din Balcani, mai cu seamă în afacerile politice ale Muntenegrului. J. Gagić îl cunoştea foarte bine pe Njegoš⁵, aşa că certificarea ce o dă el semnăturii acestuia din urmă constituie pentru noi o garanţie în plus că actul este original şi că provine direct din cancelaria lui Njegoš, ajuns prin împrejurările arătate la Bucureşti. În Muntenegru s-a găsit doar conceptul certificatului din 27 decembrie 1832, rămas printre nişte file neînregistrate⁶, încît nici nu se putea vedea rostul lui, fără celelalte acte pe care le dăm sau le menţionăm aici.

Cele cîteva date noi care se desprind din actele prezentate, interesînd istoriografia muntenegreană, sîrbă şi romînă, pune în lumină un aspect al relaţiilor romîno-muntenegrene şi îmbogăţesc informaţiile noastre despre prezenţa unor personalităţi din sudul Dunării în Ţara Românească, unde au lăsat urme interesante în documentele epocii.

¹ Împrejurările cărora se datorează angajarea lui Ivanović la Obrenović sînt următoarele.

În iunie 1839, Miloş Obrenović abdică de pe tronul Serbiei şi fiind silit să părăsească ţara, se adăposteşte în Bucureşti, aducînd şi pe fiul său Mihail. Aici îi dă ca profesor pe Nicola Ivanović. Cum însă primul fiu al lui Miloş, Milan Obrenović, rămas pe tron, a murit după 25 de zile, Mihail a fost numit domn şi spre sfîrşitul lui august a plecat în Serbia. N. Ivanović rămîne în slujba lui Miloş mai departe ca secretar şi translator.

În felul acesta aflăm cine a fost educatorul lui Mihail, după acel Gheorghie Zarić «fost educator al prinţilor Milan şi Mihail», născut la Arad, trăit cîţva timp în Ţara Românească (Spomenik, VI, 1890, p. 96—97).

² Între ei s-a purtat mult timp corespondenţă (Зетски Гласник VI, 1934 nr. 43—4, p. 5—6; nr. 47, p. 2; Записи, XXIII, 1940, p. 168—171; Историски Записи, I, p. 69—86, 90, 337; II, p. 201, 205; III, p. 8—9, 15, 20 şi urm.)

³ Историски Записи, XI, 1955, p. 159.

⁴ În vara anului 1807, J. Gagić a făcut parte din delegaţia sîrbă venită la Bucureşti pentru a cere ajutor de la comandamentul oştirii ruse. În 1809, el a fost secretar al lui Milenco Stoicovici, comandantul răsculaţilor sîrbi pe marginea Dunării, care a avut ca secretar şi pe Ştefan Zivković-Telemah, un alt cunosător al ţării noastre. Trecînd în slujba ruşilor, J. Gagić a fost numit în 1815 viceconsul la Raguza şi a rămas în acest post pînă în anul 1856.

⁵ P. Petrović-Njegoš a preţuit mult prietenia lui J. Gagić şi ajutorul diplomatic dat de el Muntenegrului. Pentru acest motiv el i-a consacrat două poezii: «*Mojemu prijatelju G. Jeremiju Gagiću, Pozdrav 1-og maja*» («Salut de 1 mai prietenului meu Jeremija Gagić») şi «*Čestitanje novoga ljeta gospodinu Gagiću*» («Felicitări dîmnului Gagić de Anul Nou») (Ambele în «Manje pjesme Vladike crnogorskoga...» p. 109—110, 111—112).

⁶ Историски Записи, XII, 1956, p. 312—313.

I

Cetinje. 1832, iunie 7. Recomandarea dată lui Nicola Ivanović din Dobrota, semnată de Petar Petrović-Njegoš, de a fi recunoscut, mai cu seamă în Rusia ca nobil descinzând din Bosnia.

Свима вообщѣ и особито свакому оному кому представи ово наше писмо, чинимо несумнѣнно извѣстіе и свидѣтельствуемо изъ истинниѣхъ вѣрнихъ доказательства у архиви нашей находѣніѣхъ се, да благородна фамиліа Ивановиѣа коя є 1515 год у Боку Которску у мѣсто Доброту преселила се, произлази одъ первіѣхъ благородніѣхъ фамиліѣхъ Црногорскіѣх изъ мѣста Цетинья.

Такођер свидѣтельствуемо да є Господин Николай, сын Господ. Антонія покойнога Георгія Ивановиѣа, нама добро познатыи, кому и посуђуемо ово писмо, истинный и законный потомак из праве мушке линіе происходеій изъ ове благородне фамиліе коя сада живи у Доброту.

Мы даемо Господ. Николаю овому Ивановиѣу ово свидѣтельство да се може овдѣ и гдѣнибудъ признати за правоѣ дворянина и да се овде и свуда прими и држи за такога; а особито у Высокославной Всеросійской Имперіи коіой су не само предимно и именоватыи Господ. Николай сынъ Антонія Ивановиѣа показивали неограничену приврженость. Ради совершеннога вѣроятія потврђуемо ово писмо своеручіемъ и приложеніемъ обычноѣ печати герба нашего.

Дано у Богохранимой Црной Гори, у Митрополитской столицѣ Цетинѣ, 7 дне іунія, године 1832 нашего спасения.

Архимандритъ черногорскій

Петр Петрович Нѣгош.

[Pecete în tuș negru
cu stema Muntenegrului,
vultur bicefal]

Acad. R.P.R., doc. 5645/1960. Orig. sirb., cu semnătura orig. a lui Njegoš.

II

Cetinje. 1832, decembrie 27. Petar Petrović-Njegoš, în calitate de cirmuitor al Muntenegrului, atestă că Nicola Ivanović este nobil descendent al unei familii fugite din Bosnia după căderea ei sub turci și-l recomandă autorităților din Rusia.

Мы Петаръ Петровиѣ

Архимданрит Црногорскій

и правитель

Свима вообщѣ и воособъ свакому оному коме буде ово наше писмо представлѣно даемо пуно и несумнительно увѣреніе и свидѣтельствуемо, како смо у вѣрныхъ документима ¹, у Архиви нашей хранѣнимъ се изнашли, да

¹ Redăm cuvintele cu inițiale mari sau mici, așa cum sînt scrise în original.

благородна фамилія Івановића, садъ у Доброти близу Котора живећа, произлази изъ први(хъ) благородны(хъ) фамилія ове наше државе Црногорске и то управъ изъ мѣста Цетиня.

Ова фамилія Івановича старо свое подрекло производи изъ¹ Босне кою є благородством босански(хъ) фамилія године 1446 Краль Стефанъ Тома² Кристичъ пожаловао у всеобщем собранію свега благородства и старѣшина онога Кралѣства у Конѣцу (?) држаном, у Неретви, предречене године 1446.

Као што ясно доказую документи кое смо Мы развидѣли, Георгій Івановичъ од ове фамилие пожаловат є Князом одъ Унгарскогъ Краля Матіе Корвина, кои му є поклоніо у феудально притяжаніе Градъ Нишъ у Сербіи са свомъ нѣговомъ околином и потврдіо га правым притяжателюмъ другіе(хъ) мѣста и замола Босанскіе(хъ) и хрцеговачки(хъ), коя є већ ова фамилия притяжавала као феудальный поклонъ учинѣный одъ предреченог Краля Стефана Томе Кристића

При послѣднѣмъ паденію Кралѣвства Босне и Сербіе³ ова фамилія добѣгне у Црну Гору, заедно съ многима благородныма другима фамилијама тѣхъ Кралѣвства, а потомъ пошла є у Доброту⁴ кодъ Котора да живи.

Осим тога, свѣдочимо да господинъ Николай, сынъ господина Антонія покойнога Георгія Івановича, нама добро познатый, кому се и дає ово писмо, єсть истинитый и законный потомак по мушкой правой линіи происходећи изъ ове благородне фамиліе Івановића коя є сада у Доброти и да се може овдѣ и свуда познати за правог Благородника (дворянина) и као таков да буде овдѣ и свуда примѣнѣнъ и поштованъ, а особито у Высокославной Всероссійской Имперіи, коіой су предцы предименоватого Господина Николая сына Господина Антонія Івановича свагда указивали особито благоговѣніе и приверженость; по слѣдима коихъ и онъ примѣрно поступа.

И ради совершенного вѣроятія потверђуємо ово писмо своеручным подписомъ и приложеніемъ обычногъ печата герба нашего.

Дано у Богохранимой Црной Гори, у Митрополитской столицы Цетинѣ 1832 год. Декември 27 дне.

Архим. Черногорскій Петрович Нѣг.

[Pecetea în tuș negru cu stema Muntenegrului]

[Scris de altă mină:]

Что сія подпись на Свидѣтельствѣ о происхожденіи фамиліи Івановичъ, действительно учинена собственною рукою Архимандрита Черногорского Петра Петровича, то свидѣтельствуєтъ симъ Императорского Россійскаго Консульства Канцеларія въ Рагузе, маія 8/20 дня 1833-го года

Вице Консул Колежскій Ассесоръ и Кавалер Гагичъ

Книга В. № 9ъ

[Pecetea Consulatului rus din Ragusa]

¹ În text, acest cuvînt este repetat la începutul rîndului următor.

² Regele Stjepan Tomaš (evici) (1443—1461). Nobilimea era proturcă și ostilă lui Stjepan Tomaš.

³ Căderea Bosniei sub turci a avut loc în 1463, iar a Serbiei în 1459.

⁴ Sat.

Acad. R.P.R., doc. 5644/1960. Orig. sirb., pergament, cu semnătura lui Njegoš și atestarea acesteia de viceconsulul rus la Raguză.

III

București, 1841, mai 22. Miloš Obrenović atestă că a avut în serviciul său pe Nicola Ivanović ca pedagog, secretar și translator și-l recomandă celor care ar dori să-l angajeze.

СВИДѢТЕЛЬСТВО

Я долеподписанный свѣдочим да е Господинъ Никола Антонов Ивановичъ, рождень у Доброти у Боки Которской у Далмаціи, отъ 20-го Юлія 1839-те до 3-га Августа 1840-те године у моіой служби быо, и то найпре воспытатель мога прелюбезнота сына Михайла, садашнѣга Князя Сербскогъ, и потомъ мой собственный секретаръ и переводчикъ.

Изступавши онда г. Ивановичъ съ одобрениемъ моимъ изъ службе мое, даемъ му ово Свидѣтельство, замѣняваюѣе отпустительно писмо мое; я увѣравамъ свакогъ да е реченный Г. Ивановичъ за цѣло теченіе горезначенне мени указанне службе нѣгове, примѣрногъ поведенія быо, на нѣга возложенне бывше дужности званія нѣговога, точно, ревностно и совѣстно исполнявао, моіой личности свагда и у свако време приверженъ и примѣрно вѣранъ быо и вообще тако отмѣнно владао се да я за дужность мою поштуемъ ово на истинни основанно, по чистой совѣсти моіой сочинѣно свидѣтельство Г. Ивановичу дати, и нѣга, као искуснога, точнога, ревностнога и вѣрнога човѣка и чиновника, свыма и свакому, кой бы га у службу узети вознамѣравао, найусердніе препоручити, искренно желећи да ово мое подписание Моегъ Имена и Моимъ собственнымъ печатомъ утврѣженно Свидѣтельство, сугубо содѣйствуе къ гореизявленной искренной препоруцы моіой, данной на ползу реченнога Г. Николе Ивановича.

У Букурешту 22 мая 1841 године

Князь Милошъ Ѡ. Обреновићъ

По заповести Нѣгове Свѣтлости,

Йован Станковић, секретаръ.

[Pecete în ceară roșie rotundă cu inscripția:]

Князь Милошъ Ѡеодоровићъ Обреновичъ

Acad. R.P.R., doc. 5646/1960. Orig. sirb.

IV

Centinje. 1833, iunie 2. Ivan Vukotić, președintele senatului munte-negrean, recomandă lui Semen Mazarovici din Rusia pe Nicola Ivanović care va veni acolo.

Почтенѣйший другъ

Семен Ивановичъ!

Долговременное молчаніе мое предъ Вами я простить себя не могу, хотя и болѣзненіе мои припадки и отъѣзд мой на Кавказкія води много тому препятствовали.

Но когда я отправился изъ деревни в Петербургъ, прїѣхавши въ Москвѣ, тотчасъ поехал в домѣ майора логофетъ гдѣ къ сожаленію моему сказали мнѣ что Вы въ имѣніи своемъ под Тули. Наконецъ прїѣхавши в Петербургъ занялся своими хлопотами и въ жару холеры отправили меня въ отечествѣ гдѣ и понинѣ пребываю. Но помня ваше желаніе быть в вашемъ домѣ, я оно исполнилъ, гдѣ нашелъ добрыхъ вашихъ сестрицъ которые приняли меня и обласкали какъ родного, о чемъ я писалъ къ вамъ изъ Черной Горы и о прочемъ, адресуя онное на ваше имя в Тулѣ.

Нынѣ, какъ отъезжаетъ доброй нашъ единокровецъ господинъ Ивановичъ из Доброте въ Россію, которого теплѣйше рекомендую вамъ какъ моего прїятеля и человѣка благороднаго, съ отличною добротою не оставитъ его своимъ наставленіемъ.

О себѣ уведомить Васъ честь имѣю что я прїѣхалъ въ Черной Горѣ, не засталъ въ живыхъ митрополита, а на мѣсто его племянника, человѣка слишкомъ молодого, но доброго, завелъ правительствомъ и національную гвардію, и самъ теперь удивляюсь какъ народъ послушенъ своему правительству и тѣмъ водворенъ миръ и тышина общая. Но къ сожаленію моему, я крайнѣе нездоровъ и долженъ ѣхать лечиться, а не кого оставить на свое мѣсто управлять; и потому нахожусь въ крайности.

Вамъ и милостивой государини Настасіи Ивановнѣ и сестрицамъ свидѣтельствую мое искренное почтение съ коимъ на всегда пребыть честь имѣю и душевною преданностію.

Вашъ

Почтеннѣйшаго друга

Покорнѣйшіи слуга

Иванъ Вукотичъ

2-го іюня 1833¹ года Черна Гора Цетинѣ

Его Высокоблагородію Милостивому Государю

Семену Ивановичу Мазаровичу.

[Adresa:] Тулской Губерніи, близъ города Тули в деревню.

Din arhivă particulară. Tot acolo și o altă scrisoare de recomandare către Alexandra, soția lui Vukotić.

¹ Neclar: Se poate citi și 2, Este însă 1833, deoarece aceiași are și o altă recomandare din această vreme.